

Катерина Пономарьова

Оріон

Українська мова.

Українська мова. БУКВАР Частина 2

Частина 2

1
КЛАС

Катерина Пономарьова

1
КЛАС

ISBN 978-617-7712-28-1

9 786177 712281

Катерина Пономарьова
Українська мова.

Підручник для 1 класу
спеціальних закладів загальної середньої освіти
(у 3 частинах)

Частина 2

*Рекомендовано
Міністерством освіти і науки України*

Київ
Оріон
2018

*Рекомендовано Міністерством освіти і науки України
(наказ МОН України від 06.07. 2018 № 734)*

ВИДАНО ЗА РАХУНОК ДЕРЖАВНИХ КОШТІВ. ПРОДАЖ ЗАБОРОНЕНО

Умовні позначення:

— розкажи або прочитай

— поміркуй і поясни

— послухай або прочитай текст

— попрацюй у парі або групі

— розкажи про свій настрій на уроці

Розкажи, куди йдуть діти.

Прочитай завдання Читалочки.

Па	Пу
По	Пи
Пе	Пі

Пав-ло Пав-лик
 Пи-лип Пи-ли-пко
 По-лі-на По-лін-ка

Прочитай речення. Поясни, що в них не так.

Поліна мила сік. Павлик пив миску.

Перевір, чи правильно побудовані речення.

Поліна мила миску.
 Павлик пив сік.
 Поліна пила сік.
 Павлик мив миску.

Прочитай разом зі Щебетунчиком.

Пе-па-мі — Поліна в па^{на}мі.
 Па-пі-пе — носик пе^{си}ка сопе.
 Пі-пе-пи — песик помив лапи.
 Пи-пі-пу — поли^{ва}ли липу.

Прочитай текст. Придумай заголовок.

Пав^{ли}кові купили п^есика.
 А Поліні — піа^{ні}но.

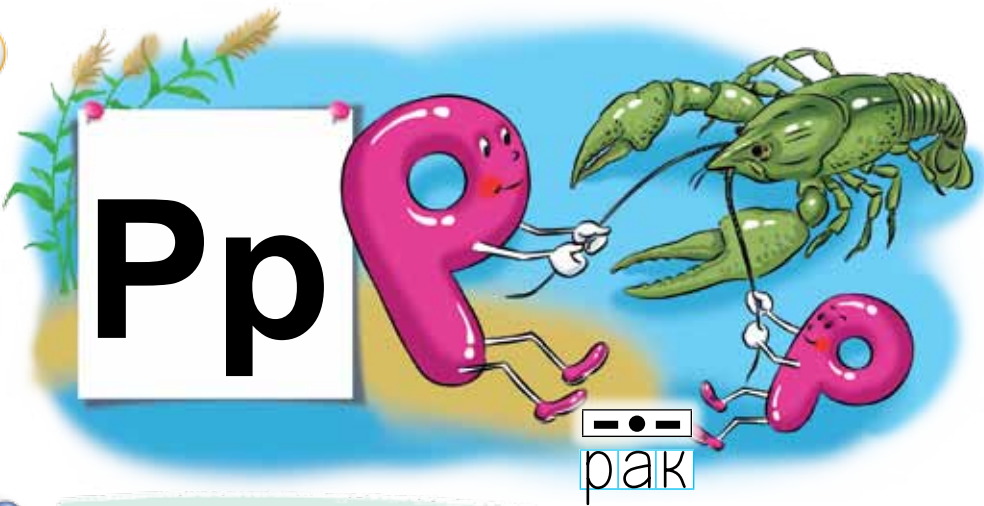
Павлик помив песи^{ко}ві
 лапки. Песик сів на килимі.
 Павлик коло песика. А Полі^нка
 коло піа^{ні}но. Вона співала
 пісні. Павлик і песик слу^хали.

Поліні, Пав^{ли}кові і песи^{ко}ві
 весело!

Прочитай слова у кросворді. Визнач, до якого слова
 немає малюнка.

рак

Визнач місце букви «ер» у словах. Розкажи, що робить буква «ер» на малюнках.

Прочитай завдання Читалочки.

ур	ор	ер	ир	ір	ар
ру	ро	ре	ри	рі	ра

рiк
рiка
рано
ранок

рис
риска
роса
рослина

рука
рукав
реклама
перерва

Прочитай разом зі Щебетунчиком.

Ра-ра-ра — весела пора.
Рі-рі-рі — кролик у норі.
Ар-ар-ар — укусив комар.
Ір-ір-ір — купили папір.

Прочитай слова швидко і правильно.

ра	→	краса	рвали
рі	→	красиво	нарвали
ру	→	равлик	комар
	→		

Прочитайте удвох.

- Ви ловили равликів?
- Ні! Ми ловили раків.
- Ловили руками?
- Руками.
- Раки великі?
- І великі, і малі.

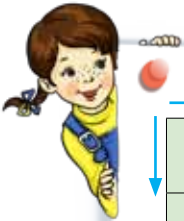

Здогадайся, яке слово заховалось у схемі. Чим воно цікаве?

Прочитай завдання Читалочки.

Pa	Pi
Pu	Pe
Po	Pi

Ро-ман	Ма-ри-на
Ру-слан	І-ри-на
Ми-ро-слав	Рекс

Спускайся з гірки, читаючи речення.

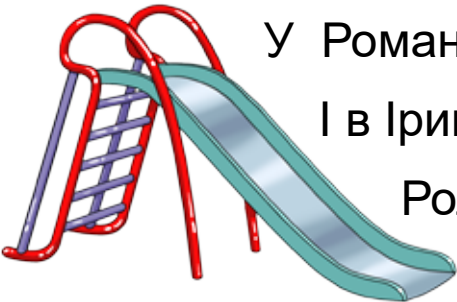
Іринка і Роман веселі.

У Романа ролики.

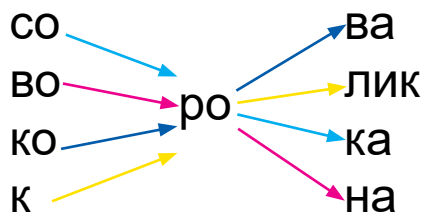
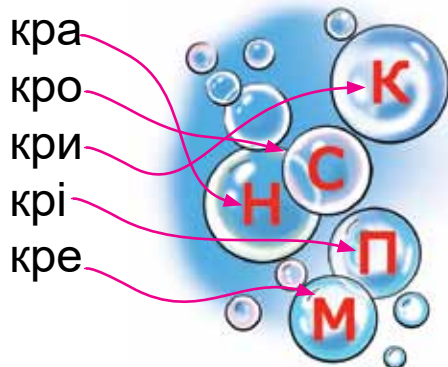
І в Іринки ролики.

Ролики красиві.

Коло Іринки і Романа Рекс.

Прочитай за стрілочками.

Читай слова швидко і правильно.

ра-нок	ро-ли-ки	ку-пи-ли
ри-нок	ра-ке-тки	по-куп-ки
кріп	кро-сів-ки	по-кла-ли
сум-ка	мор-ква	ви-ру- ш -и-ли

Прочитай текст. Придумай заголовок.

Ранок. Мама, Роман, Руслан і Віра вирушили на ринок.

Мама купила на суп моркву і кріп. Вірі купили кросівки. Роману — красиві ролики. А Русланові — ракетки.

Усі покупки поклали в сумки.

Т т

Т О Р Т

Визнач місце букви «те» в словах. Розкажи, що робить буква «те» на малюнках.

— ● — — ● — — ●

— ● — — ● — — ●

— ● — — ●

Прочитай завдання Читалочки.

ит	іт	ут	от	ет	ат
ти	ті	ту	то	те	та

так
танок

стук
туман

тиск
артист

темно
тепло

тісто
тісно

літо
листок

Прочитай разом зі Щебетунчиком.

Та-та-та — ми помітили кота.
 То-то-то — проминуло тепле літо.
 Тук-тук-тук — пролунав у лісі стук.
 Так-так-так — пролетів літак.

Прочитай сполучення слів. Склади речення з одним із них.

плавати у ставку	вставати рано
поливати квіти	мити тарілки
стукати у вікно	витирати стіл

Спускайся з гірки, читаючи речення.

Тук-тук-тук!

Стукав молоток.

Молоток стукав не сам.

Молотком стукав Степан.

У Степана руки вмілі.

Він ремонтував квартиру.

Визнач, яку букву куди поставити.

л стівка

и ? а

л стівка

Прочитай завдання Читалочки.

To	Te
Ta	Ti
Ty	Ti

Та-рас

Та-мі-ла

То-лик

Та-ма-ра

Ти-мур

Ті-на

та-ксі

тра-ктор

те-ніс

та-ксист

тра-кто-рист

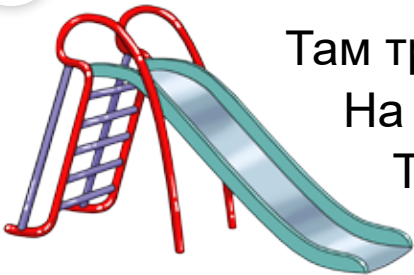
те-ні-сіст

Прочитай речення.

Тимур, Толик і Таміла — турісти.

А Тамара, Тарас і Тіна — тенісісти.

Спускайся з гірки, читаючи речення.

Там трактор.

На тракторі тракторист.

Тут таксі.

У таксі таксист.

Перевір, чи правильно побудовані речення.

Трамва**й**, літак, катер — **тварини**.

Топол**я**, кактус, капуста — **транспорт**.

Ти**г**р, кріт, кіт — **рослини**.

Прочитай текст. Придумай заголовок.

У Тамари тато таксист. Він во**з**ив Тамару по місту.

У Толика тато тренер. Він тренував спорт**с**менів і Толика.

А Тарас**и**ків татко тра**к**торист. Він про**к**атав Тарасика на тра**к**торі.

Розгадай ребус.

Прочитай пари слів.

ИСТ

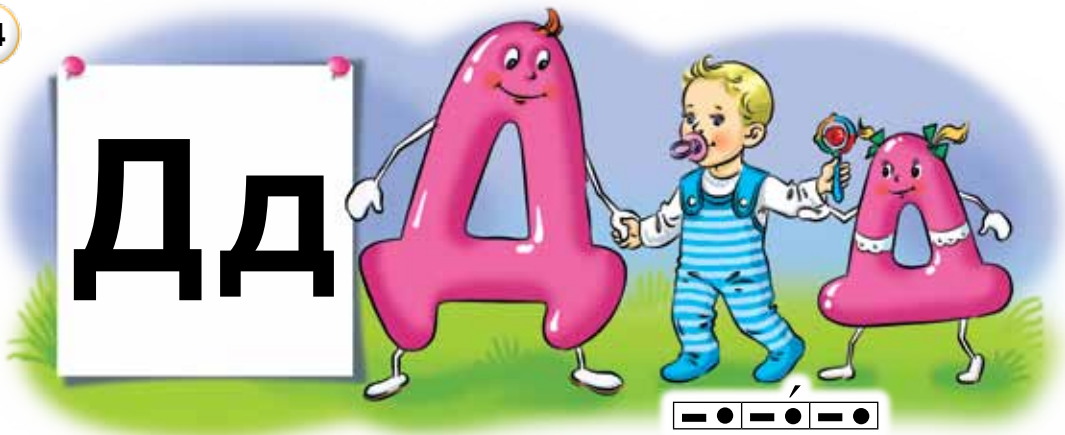
стіл — столик

кіт — котик

кріт — кротик

рот — . . .

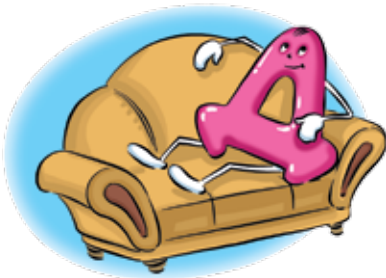

ДИТИНА

Познач місце букви «де» в словах. Розкажи, що робить буква «де» на малюнках.

— ● — ● —

— ● — — ●

— ● — ● — ● — ● —

Прочитай склади і слова.

да	до	ду
де	ди	ді

дині

далеко

думка

діти

долина

дерево

Разом із друзями пограй у відлуння — один читає склад, а інший показує його й повторює.

Прочитай завдання Читалочки.

дід	сад	вудка
лід	клад	складка
слід	склад	слідкувати

Поясни, як утворилися назви професій.

двір
дворик

двірнік

сад
садок

садівнік

Прочитай текст. Придумай заголовок.

Навесні дорослі і діти садили у дворі дерева. Тато Данилка — дворнік. Він керував. Липи і клени радив садити коло вікон. А тополі подалі.

Дмитрик посадив дві липки. Данилко садив клени і тополі. А Дениско носив у відрі воду. Він поливав дерева.

Даринка і мама висадили квіти. Тепер у дворі буде красиво!

Дд

Прочитай завдання Читалочки.

Да	До	Ду
Ди	Де	Ді

Де-сна Да-ри-на
 Дні-про Да-ни-ло
 Дми-тро Де-нис

Спускайся з гірки, читаючи речення.

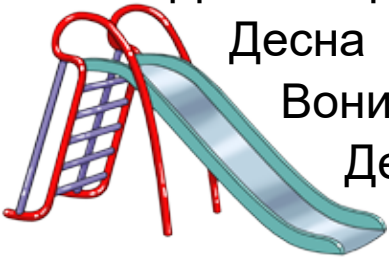
Десна і Дніпро.

Десна і Дніпро — ріки.

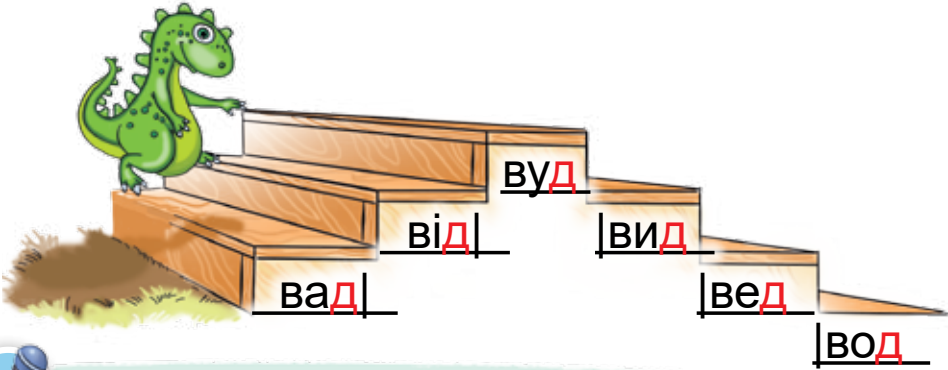
Вони великі і красиві.

Десна несе води в Дніпро.

Дніпро несе води в море.

Подолай сходишки разом із динозавриком, читаючи склади.

Читай слова правильно і швидко.

дід

вудка

парад

політ

квітка

солдат

Прочитай текст. Придумай заголовок.

Улітку Дмитрик і Даринка відвідали діда Дениса. Дідусів дім недалеко від Дніпра.

Дніпро — велика і красива ріка.

Дід Денис катав Дмитрика і Даринку по Дніпру на катері. Діти раділи. На Дніпрі так красиво!

У діда Дениса онуки провели всі літні канікули.

Зз

З і р к и

Визнач місце букви «зе» в словах. Розкажи, що робить буква «зе» на малюнках.

— ● — — ● —

— ● — — ● — ● — ● —

— ● — ● — — ● —

Прочитай завдання Читалочки.

за	зу	зо
зи	зе	зі

зима

зерно

запаси

зимувати

зернина

запасати

з → варили
з → ліпили

зі → рвали
зі → псували

Разом із друзями пограй у відлуння — один читає склад, а інший показує його й повторює.

Читай слова правильно і швидко.

ра з	ві з	лі з	ни з
ура з	заві з	злі з	уни з
зара з	підві з	вилі з	карни з

Прочитай текст. Придумай заголовок.

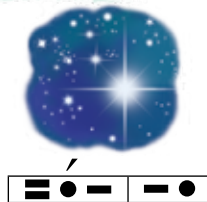
У міста і села завітала зима.
Засіпала усі двори. Намелá
високі замéти. Візерунками
прикрáсила вікна. Перетвóрїла
озера, ріки і ставкї на кóвзанки.

Діти зрадїли зимі. Зїна і Назар
стали на ковзанї. А малу Лізу
тато посадив на санки і везе.

Узимку надвóрі морóзно, але
так весело!

Здогадайся, яке слово заховалось у звуковій схемі.
Чим воно цікаве?

Зз

Прочитай завдання Читалочки.

Зі	Зо
За	Зи
Зу	Зе

Зі-на мо-роз

Лі-за каз-ка

На-зар ві-зок

Прочитай текст. Придумай заголовок.

Мама розказала Зіні казку про козу-дерезу. А Зіна переказала казку котикові. Котик задоволено муркотів.

Прочитайте удвох.

- Мама розказала казку про котика?
- Ні! Про козу-дерезу.
- Кому Зіна переказала казку?
- Котикові.
- Котик слухав?
- Слухав! І задоволено муркотів.

Прочитай разом зі Щебетунчиком.

Зу-зу-зу — дід купив козу.
 Зи-зи-зи — малі дітки у кози.
 Зі-зі-зі — дід косив траву козі.
 За-за-за — зраділа дідова коза.

Прочитай текст. Придумай заголовок.

Ми від **Г**адували казкі.

Ліза і Назар розповідали уривок із казки і запитували назву. А ми відповідали.

— Він від діда втік, і від вовка втік...

— **Ц**е казка «Коло **б**ок».

— Івасику! Телесику!

— Так кликала сина матінка із казки «Івасик-Телесик».

— Півник вимолотив з колоска зерно.

— **Ц**е казка «Колосок».

— За три копи куплена...

— А **ц**е про козу з казки «Коза-дереза».

Гра **ц**ікава! Діти раді.

Прочитай і зрозумій

Прочитай разом зі Щебетунчиком.

Оз-оз-оз — ударив мороз.
Рі-рі-рі — ковзанка в дворі.
Ас-ас-ас — ковзани у нас.
Сі-сі-сі — на ковзанку всі!

Спускайся з гірки, читаючи речення.

Ковзани.

Ковзанка.

У дворі ковзанка.

Коло ковзанки діти.

Діти стали на ковзани.

Прочитай текст. Придумай заголовок.

Віталік і Ліза сиділи коло телевізора.
Раптом за вікном пролунало:

— Ура! Ковзанка замерзла! Усі на ковзанку!

Діти вимкнули телевізор і поспішили надвір. Там дув вітер з морозом. Але мороз і вітер не завада, коли у дворі така велика ковзанка.

Скоро коло ковзанки стало повно дітвори.
Усі ставали на ковзани і весело каталисЬ.

На лід заліз і котик. Але він не мав ковзанів.
Покóвзав лапками і впав. Устати не зумів.
Діти крикнули:

— Мўр Чики, ставай на ковзани!

Ліза з Віталіком віднеслі котика на лавку.

— Сиди тут! — наказали діти. Котик покірно муркнув.

Поясни, що на малюнку не так, як у тексті.

— — ● — — — ● — —
Трамвай

Визнач місце букви «й» («Йот») у словах. Розкажи, що робить буква «й» («Йот») на малюнках.

— — ● — — — ● — —

— — ● — — — ● — —

Прочитай завдання Читалочки.

й → ти
й → де
й → ду

мі → й
тві → й
сві → й

лійка
лінійка
копійка

рій
дуй
клей

знай → ду
зай → ду
вий → ду

Спускайся з гірки, читаючи речення.

Липа. Ліповий.

Сосна. Сосновий.

Клен. Кленовий.

— Мед кленовий?

— Ні, липовий!

— Листок сосновий?

— Ні, кленовий!

Прочитай текст. Придумай заголовок.

У Марійки й Андрійка великий і красивий змій. Його змайстрував тато Анатолій. Він — майстер на всі руки.

Разом із татом діти майстрували змія. Потім запускали його в небо.

— О! Змій полетів! — зраділа Марійка.

— Давай за ним! — крикнув Андрійко.

Змій летів усе далі й далі. А діти радісно бігли за ним.

Прочитай завдання Читалочки.

йо	район	підйомний кран
йод	майонез	серйозна розмова
Йосип	знайомий	вирій — теплий край

Прочитай текст. Придумай заголовок.

Лелеки й ластівки на зиму полетіли у вирій. А сини^чки, сороки й ворони не покинули рідний край.

Узимку діти приносили корм пернатим.

Прочитайте удвох.

- Зозулі полетіли у вирій?
- Так, полетіли.
- А синички?
- Ні! Вони не покинули рідний край.
- Давай принесемо пернатим корм.
- Давай!

Прочитай разом зі Щебетунчиком.

Йй-йй-йй — залетів у вулик рій.
 Ей-ей-ей — ми принесли клей.
 Ай-ай-ай — полетіли в теплий край.

Прочитай текст. Придумай заголовок.

Андрійко, Йосип і Надійка
 давно знайомі. Вони друзі.

Одного разу Андрійко
 завітав до Йосипа. Вони
 стали майструвати клітку
 папузі. Йосип ненароком
 поранив руку.

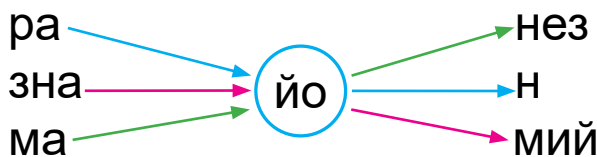
— Ой! — скрикнув він.

Допомогу Йосипу надала Надійка.
 Вона змастила ранку йодом і заліпила
 пластиром. Скоро рука перестала боліти.

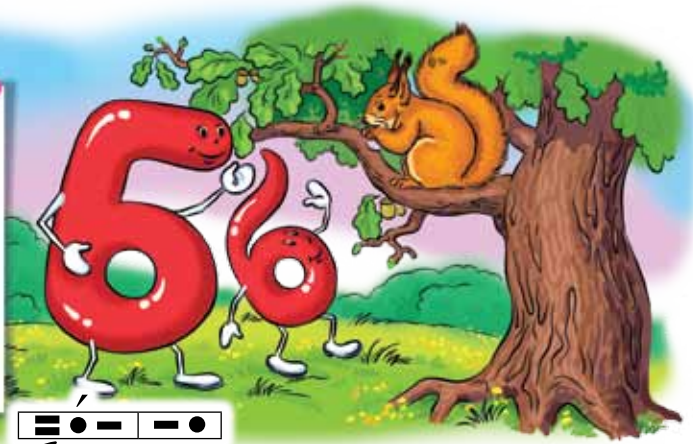
— Спасибі, Надійко! — сказав Йосип.

Прочитай слова за стрілочками.

Бб

білка

Визнач місце букви «бе» в словах. Розкажи, що робить буква «бе» на малюнках.

— ● — —

— ● — — ●

— — ● —

Прочитай завдання Читалочки.

б → а
б → і
б → и

а ← к
і ← к
и ← к

банка
барабан

бі → лка
бу → лка

букви
буквар

бо → бер
бо → рсук
бо → рода

батон
букет

Прочитай. Порівняй значення виділених слів.

Бобер на **бéрезі** ріки.

Білка на білокорій **берéзі**.

Прочитай текст. Придумай свій заголовок.

Добра справа

Тато з Бориском робили покупки в супер**ма́ркеті**. Там великий вибір **продуктів**.

Бориско купив бабусі солодку булку, а собі бублики. Тато вибрав велику рибину на суп. На**бра**ли бананів і **абри**косів. Там ба**г**ато вітамінів. І банку бобів у то**ма**тному соусі купили.

Мамі вибрали букет квітів. Вона буде рада.

Добру справу зробили тато й Бориско.

Позмагайся з однокласниками — хто більше складе слів із поданих букв.

б

у

л

б

и

а

к

Бб

Прочитай завдання Читалочки.

Ба	Бе	Бу
Бо	Би	Бі

Бо-рис
Бров-ко

Прочитайте удвох.

- Бориско бара**б**анив?
- Ні! Він **б**рав на трубі.
- А Бо**б**данка?
- Бо**б**данка **б**рала на барабані.
- Музика була весела?
- Весела і **б**олосна.

Прочитай текст.

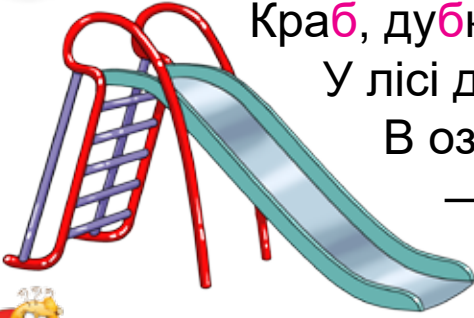
Ми відві**д**али біблі**о**теку. Нас привітно зу**с**тріла біблі**о**текарка.

Вона пора**д**ила нам нар**о**дні казки. Ми ви**б**рали казку про котика і пів**н**ика.

Спускайся з гірки, читаючи речення.

Краб, дубки і риба.

У лісі дубки.

В озері риба.

— А де краб?

— А краб у морі.

Перевір, чи правильно побудовані речення.

Бокс і баскетбол — тварини.

Береза, дуб і верба — види спорту.

Бобер, білка, зебра і кабан — дерева.

Прочитай текст. Придумай заголовок.

Бориско і Богдан — брати.

Вони мріяли стати боксерами.

Тато привів синів у спортивний зал. Там вони зустріли тренера. Він сказав:

— Ви зробили добрий вибір.

Потім запросив братів подивитися бій боксерів.

Бориско і Богдан були задоволені. Вони вирішили — будемо добре тренуватися і скоро станемо відомими боксерами.

Прочитай і зрозумій!

Прочитай завдання Читалочки. Здогадайся, якій порі року відповідають слова кожної колонки.

лід	вода	спека	туман
сніг	трава	райдуга	листопад
білий	зелений	барвистий	золотий

Прочитай текст. Придумай заголовок.

Ліс був самотній і сумний. Та одного разу до лісу завітала зима. Деревам подарувала білі накидки. Траву вкрила білим килимом. Ліс став казковим.

Потім до лісу прилінула весна. Вона була весела, радісна. Розтопила білий килим. Усе в лісі зазеленіло.

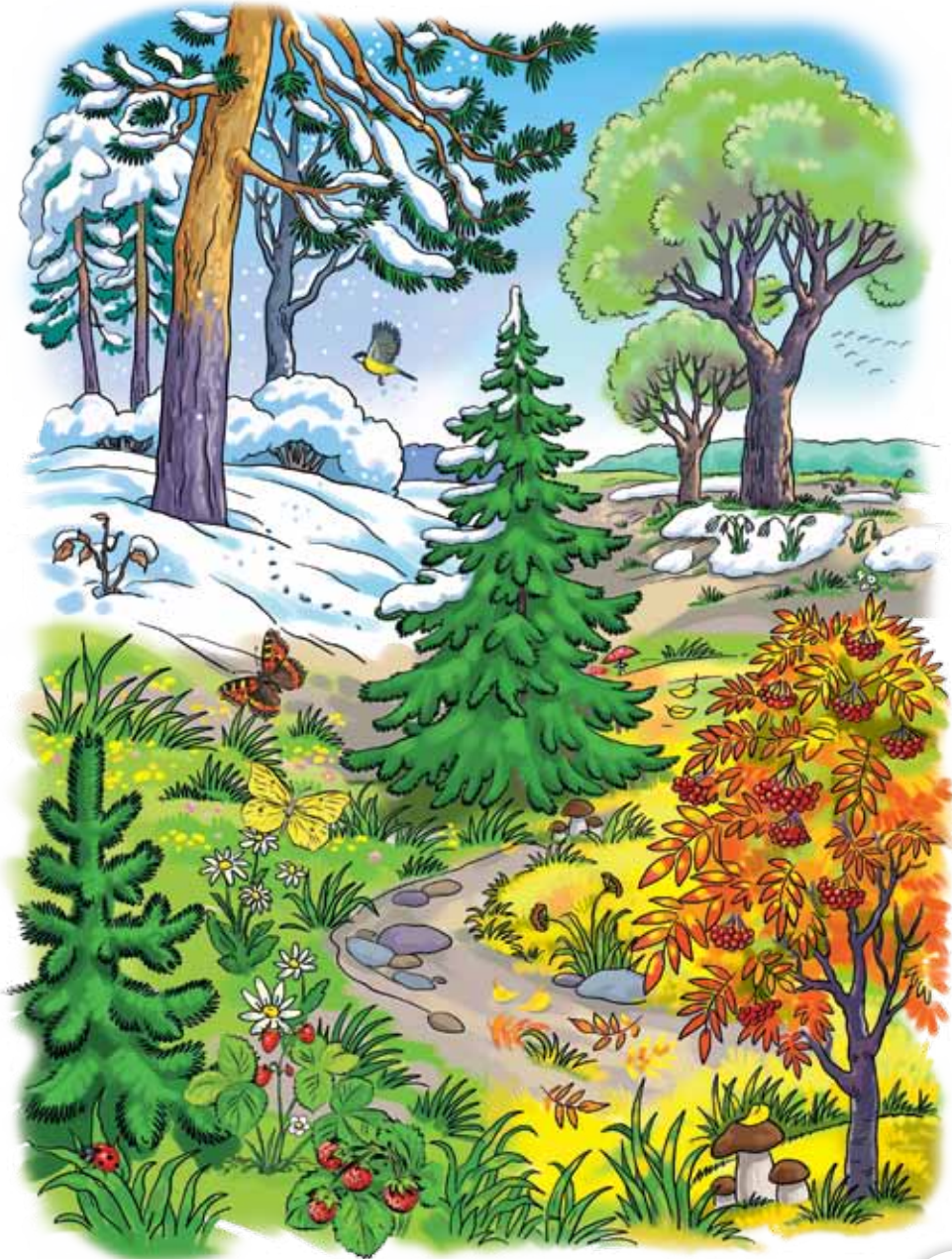
Весну змінило літо. Воно принесло тепло, квіти, спів пташок. У лісі стало глибоко.

І так було до осені. А вона принесла спокій і золотисті подарунки. Позолотила все навколо. Під соснами й дубами насипала грибів.

Ліс радів зимі і весні, літу й осені. Тепер він мав друзів і перестав сумувати.

Знайди на малюнку кожну пору року. Поясни, чому так вважаєш.

Яка пора року тобі подобається найбільше?
Чому?

Прочитай і зрозумій!

Прочитай разом зі Щебетунчиком.

Рі-рі-рі — весело в дворі.
 Ас-ас-ас — канікули у нас.
 Ік-ік-ік — скоро Новій рік.
 Ра-ра-ра — зраділа дітвора.

Прочитай текст. Придумай заголовок.

Ніна Степанівна принесла добру звістку.
 — Діти, — сказала вона, — завтра у вас
 канікули.

— Ура! — радісно крикнув Сергійко. А всі
 діти підтримали: — Ура! Ура!

Вони раділи, бо зимові канікули особливі.
 З ними прийде Новій рік. Будуть Ъ Ялинка,
 карнавал, подарунки.

Діти підготували новорічні маски,
 вивчили вірші й пісні.

Зима насіпала снігу. Позамерзали ріки й
 озера. Тепер там ковзанки. Дітвора дістане
 санки, ковзани і Гайне на ковзанки й Гірки.
 А там так весело!

Розкажи за малюнками, як діти проводять зимові канікули.

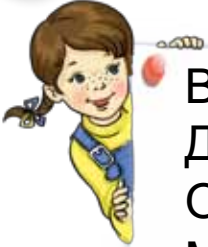
Як ти плануєш провести свої канікули?
Розкажи.

Читаю і розповідаю

Прочитай завдання Читалочки.

Віталик	Рекс	песик
Дмитрик	Барбос	котик
Оксанка	Димók	рибки
Маринка	Маркіз	канарейка

Спускайся з гірки, читаючи речення.

Рекс.

Рибки і котик.

У Дмитрика Рекс.

У Оксанки рибки.

А в Маринки?

У Маринки буде котик.

Прочитай текст. Придумай заголовок.

На перерві діти завели розмову про дома шні х тварин. Дмитрик розповідав про свого песика Рекса. Оксанка — про рибок в акваріумі. А Марині не було про ко го розказувати. Вона не мала тваринок у домі.

Маринка давно просила маму купити котика. Але мама казала:

— З ним буде ба Γ ато клопоту. Котика треба Γ одувати, при б ирати за ним. Мені ніколи ц е робити, а ти малá. От коли під р осте ш , тоді й купимо.

Маринка х отіла скорі ш е під р ости.

Поясни, чому одна дівчинка на малюнку сумна.

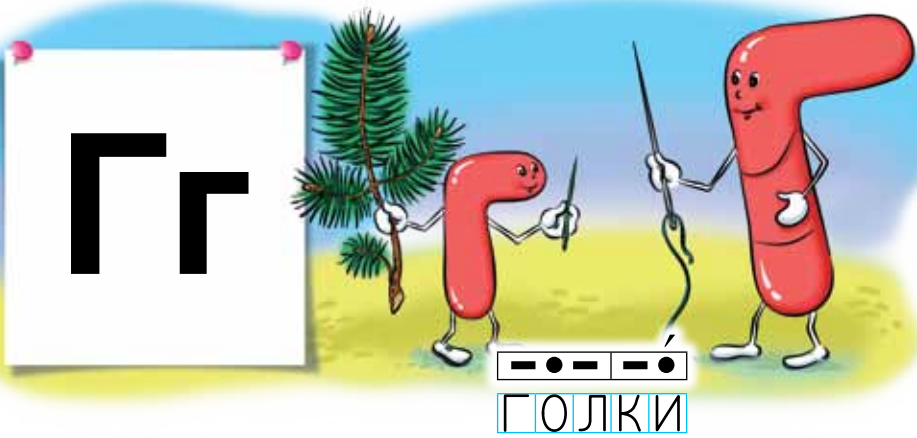
Назви імена дітей на малюнку.

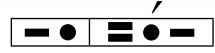
Прочитай вірш. Придумай заголовок.

Котик Мурчик — наш голубчик:
лапки сірі, хвостик білий.
Ходить котик тихо,
буде мишкам лихо.

Визнач місце букви «ге» в словах. Розкажи, що робить буква «ге» на малюнках.

Прочитай завдання Читалочки.

аг	ог	ег	іг	иг	уг
га	го	ге	гі	ги	гу

газета

горло

губи

гілка

гарбу́з

голос

гуси

гіркий

гарний

горо́д

густий

огірок

ге → рой

дру →

нерал

доро → гий

Спускайся з гірки, читаючи речення.

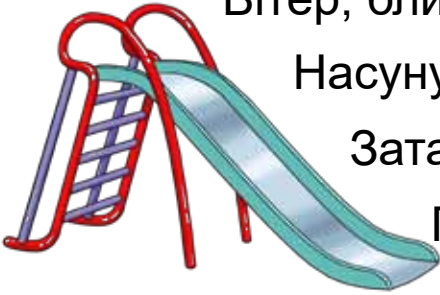
Вітер, блискавка і грім.

Насунуло, блиснуло, загуркотіло.

Затарабанив град.

Полила злива.

Гроза!

Прочитай текст. Придумай заголовок.

Несподівано насунула велика мара.
Стало тёмно. Подув вітер. Небо прорізала
блискавка.

— Гур! Гур! — загуркотів грім. З неба
впали великі краплі дощу. А згодом полила
злива. Вода заливала дороги. Вітер гнув до
землі дерева, ламав гілки. По дорозі стрибав
білий град. Гроза довго не вгавала.

Раптом небо просвітлило. Перестав іти
дощу. Заграла різними барвами райдуга.
Довкола стало так гарно!

Прочитай завдання Читалочки.

Га	Гі
Го	Ге
Гу	Ги

Га-лин-ка гні-здо
Гри-го-рій гві-здох
Ган-на го-дин-ник

Прочитай текст.

У Гени новий годинник.
— Котра година? — запитала Галинка.
— У **ж**е пів на другу, — відповів Гена.
— Спасибі! — сказала Галинка.

Прочитайте удвох.

— У кого годинник?
— У Гени.
— Котра година?
— Пів на другу.
— Спасибі!
— Буд**ь** ласка!

Прочитай разом зі Щебетунчиком.

Ег-ег-ег — вибігли на берег.
Іг-іг-іг — випав білий сніг.
Уг-уг-уг — у мене гарний друг.
Ги-ги-ги — з грибами пироги.

Прочитай текст. Придумай свій заголовок.

На городі

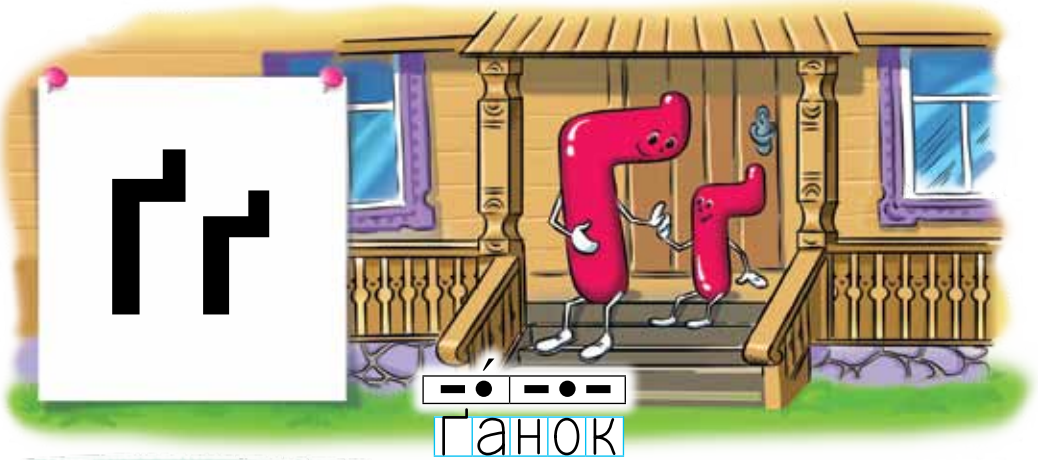
У діда Богдана і бабусі
Ганни великий горód. Вони
добрі госпóдарі.

На городі гарно вродила
горóдина. Он помідори
і зелені огірки. А там —
морква, круглі гарбузі,
голóвки капусти.

До діда Богдана й бабусі
Ганни завітали онуки Сергійко і Галинка.
На городі Галинка ласувала огірками.
А Сергійко сидів у горосі.

Городина корісна. Вона багата на
вітаміни.

Визнач місце букви «ге» в словах. Розкажи, що робить буква «ге» на малюнках.

Прочитай завдання Читалочки.

аґ	оґ	уґ	еґ	іґ	иґ
ґа	ґо	ґу	ґе	ґі	ґи

а-ґрус ґа-нок ґрунт

Прочитай текст. Придумай заголовок.

Галинка купила бісер — дрібні барвісті
намістїнки. Із бісеру вона зробила ґердán.

Це гарна прикраса.

Ґердán Галинка подарувала мамі.

Порівняй значення кожної пари слів. Чим воно цікаве?

ворона
ґава

господар
ґазда

прикраса
ґердан

палка
ґирліґа

Прочитай текст. Придумай свій заголовок.

Ловити ґав

Діти старанно писали букву ґ. А Сергійко позирів то у вікно, то на стрілки годинника. Він думав про перерву.

Галина Петрівна сказала:

— Сергійку, не лови ґав, пиши.

Незабаром усі діти написали букви.

А Сергійко — ні, бо ловив ґав.

Поясни, на якому малюнку зображено Сергійка.

Читаю і розповідаю

Прочитай разом зі Щebetунчиком.

Рі-рі-рі — гамірно в дворі.
 Ра-ра-ра — галаслива дітвора.
 Ву-ву-ву — зліпили бабу снігову.
 На-на-на — ми залізли на слона.

Прочитай слова швидко і правильно.

ві-дли-га ви-бі-гли за-про-по-ну-вав
 дра-бин-ка злі-пи-ли при-ста-ви-ли

Прочитай текст. Придумай заголовок.

За вікном відлига. Діти вибігли надвір.
 Стали ліпити снігову бабу. А потім зліпили
 великого слона з довгим **Х**оботом.

Славко запропонував:

- Давайте зробимо зі слона гірку!
- Давайте! — голосно загукали діти.

Приставили до слона драбинку. По
 драбині Славко заліз слонові на спину.
 Потім сів на голову і по **Х**оботу вниз — ніби
 з гірки.

Усі діти й собі полізли по драбині на слона.
 А потім один за одним по **Х**оботу донизу.

Слонова гірка така весела!

Розкажи, що роблять діти.

Склади з розкиданих букв назву малюнка.

Жж

Журавлі

Покажи місце букви «**же**» в словах. Розкажи, що робить буква «**же**» на малюнках.

— ● — ●

— — ● — — ●

— — ● —

Прочитай завдання Читалочки.

ож	уж	аж	еж	иж	іж
жо	жу	жа	же	жи	жі

жити

журнал

жовтий

житлó

жуйка

жовток

живий

жувати

жовтіти

дружба

жмúрки

дружити

жмúрити

Прочитай разом зі Щебетунчиком.

Жи-жи-жи — ти нам казку розкажи.
 Же-же-же — пора спати вам уже.
 Жа-жа-жа — жовті вушка у вужа.
 Жу-жу-жу — по стежині побіжу.

Прочитай текст. Придумай заголовок.

У саду росла ожіна. В ожині жив вуж. Він вважав себе господарем саду.

Одного разу на ожіновий листок сів жук. Вуж виповз із ожини й сердито до жука:

— С-с-с! Не сідай на мій ожіновий листок!

А жук йому відповів:

— Ж-ж-ж! Жадібний ти!

Тут пристрибала жабка і сказала:

— Ква! Ква! Ква! Давайте жити дружно!

Відтоді вуж, жук і жабка стали дружити. Вони разом грали у жмурки.

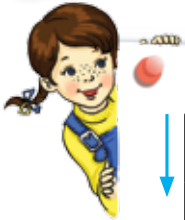
Дружба зробила добру справу. В саду запанували мир і злагода.

Жж

Прочитай завдання Читалочки.

Жа	Же
Жу	Жі
Жо	Жи

Жан-на

Сні-жа-на

Жур-бен-ко

Бо-жен-ко

Жи-то-мир

Жа-Шків

Порівняй значення кожної пари слів. Чим воно цікаве?

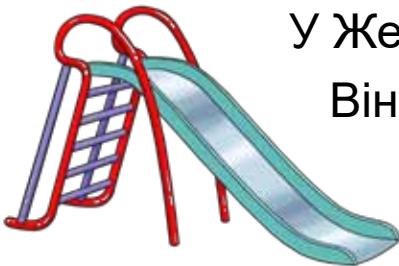
сумний
зажурений

теплий
жаркий

погожий
гарний

Спускайся з гірки, читаючи речення.

У Жені гарний настрій.

Він жартував.

І Жанна жартувала.

Обом було весело.

Разом із друзями пограй у відлуння — один читає склад, а інший показує його й повторює.

Прочитай слова швидко і правильно.

ніж	морж	подорож
вуж	сторож	екіпаж
важко	ложка	смужка
книжка	ніжка	пóдружка

Прочитай текст. Придумай заголовок.

Родина Журбєнків багато подорожує. Журбенки мандрували гóрами, засмагали на побережжі морів. Побували навітЬ у жаркій пустелі.

У подорожах Журбенків завжди супроводжував песик Дружок. Він бігав за жуками і метеликами. Тікав від вужа. Стрибав разом із жабками. Дружок усім піднімав настрій.

Подорожі були з пригодами і жартами. Про мандрівки Журбенки весело розповідали знайомим.

— ● — — ●
 ШИШКА

Визнач місце букви «ша» в словах. Розкажи, що робить буква «ша» на малюнках.

— ● — — ●

— ● — ● — — ●

— ● —

Прочитай завдання Читалочки.

аш	іш	ош	еш	иш	уш
ша	ші	шо	ше	ши	шу

ВИШИВАТИ

ШУМ

ШЕПІТ

ВІШИВКА

ШУМНО

ШЕПОТІТИ

ВИШИВАНКА

ШУМІТИ

ПÓШЕПКИ

Спускайся з гірки, читаючи речення.

Рушник.

Волошки і шипшина.

На рушнику вишиті волошки.

А на скатертині — шипшина.

Вишивали мама і Марина.

Прочитай текст. Придумай заголовок.

Мама і Шура гарно шили і вишивали. Вони вирішили приготувати рідним подарунки.

Бабусі вишили рушника. Малому Мишкові мама пошила штани. А Шура вишила на кишені машинку. Татові приготували теплу шапку. Шура вишила на ній сніжинку. Мамі Шура вишила серветку. А мама Шурі — вишиванку.

Усі подарунки зроблені від душі.

Визнач, де **вішивка**, а де — **вишиванка**.

Вішивка —
вишитий візерунок.

Вишиванка —
вишита сорочка.

Ш ш

Прочитай завдання Читалочки.

Ша	Ші
Шу	Ше
Ши	Шо

Шу-ра

Ше-пе-тів-ка

Ше-стак

Шо-стка

Ше-ре-мет

Шар-го-род

швид-ко

ше-сте-ро

шкар-пé-тки

шум-но

шо-стий

ша-пка

стра-шно

стар-ший

шу-ба

Прочитай текст. Придумай заголовок.

У Шури теплі шкарпетки,
шуба і шапка. Тому́ морози
Шури не страшні.

Вона бере санки і йде на
гірку. Там багато дітей.

Усім весело.

Прочитай разом зі Щебетунчиком.

Ша-ша-ша — солодка жовта груша.
 Шу-шу-шу — варила мама кашу.
 Ши-ши-ши — букви старанно пиши.
 Ші-ші-ші — заробити гроші.

Прочитай текст. Придумай заголовок.

Малий Мишко вперше прийшов до школи. Його привів старший брат Сашко. Сашко вже в шостому класі. А Мишко лише наступного року піде в перший клас.

У школі красиво й затишно. Широкі коридори, просторі світлі класи. У класі Мишко підійшов до дошки і спробував писати.

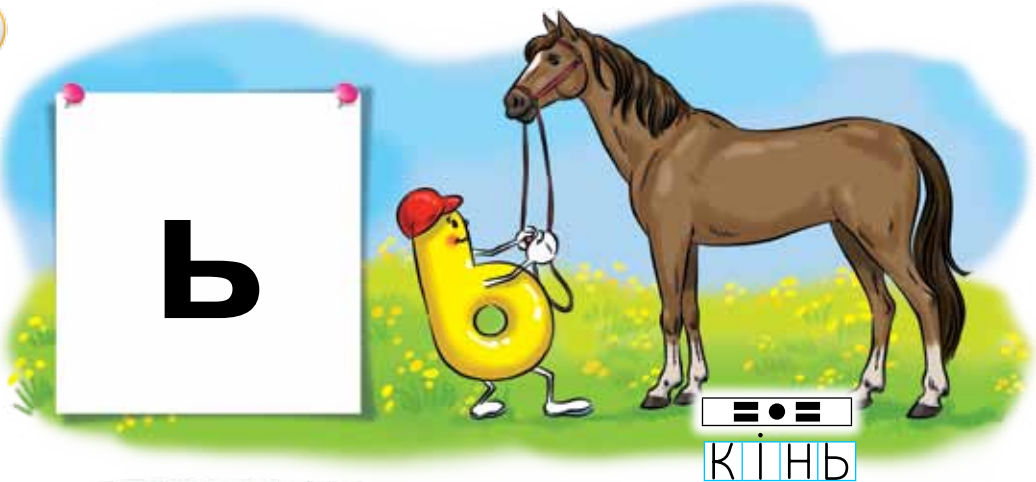
Потім Сашко показав Мишкові спортивний зал, бібліотеку.

Мишко був задоволений.

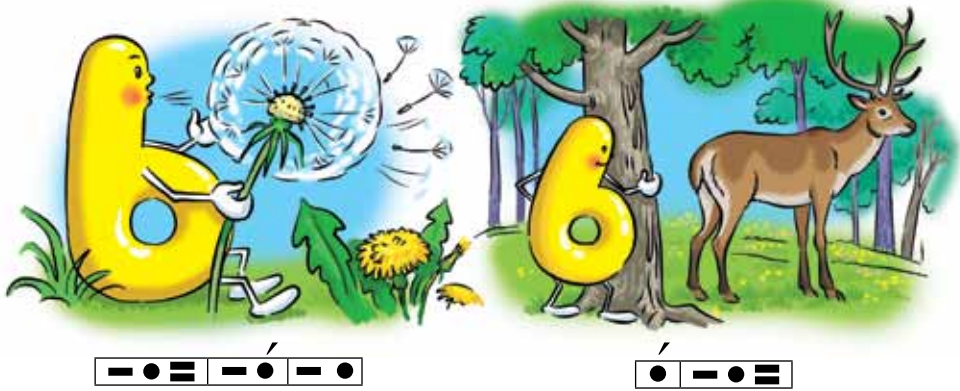
— Скоріше б уже в перший клас, — прошепотів він.

А тобі у школі добре?

Визнач місце букви «**знак м'якшення**» в словах.
Розкажи, що робить буква «**знак м'якшення**» на малюнках.

Прочитай завдання Читалочки.

сі
бі
пóсті

ль

сі-рень-кий
бі-лень-кий
си-вень-кий

де
ті
осі

нь

ле-гень-кий
ма-лень-кий
то-нень-кий

паль

ма
то

Прочитай разом зі Щебетунчиком.

Ось-ось-ось — з лісу вийшов лось.
 Ень-ень-ень — виліз жук на пень.
 Інь-інь-інь — під деревом тінь.
 Ась-ась-ась — у ставку карась.
 Іль-іль-іль — подай, будь ласка, сіль.

Прочитай текст. Придумай свій заголовок.

Булька і бурулька

Сіренький котик Булька вийшов з будинку. На мить він зупинивсь на ганку. Легенький вітер залоскотав йому тоненькі вуса.

Раптом на носик котикові впала крапелька води. Булька задер голову догорі. Над ним висіла прозора бурулька.

— Скоро весна, — подумав котик. — Розтане сніг і побіжать струмки. Дерева стануть зеленими. Пташки співатимуть веселі пісенькі. Тоді увесь день буду гратись у дворі.

Прочитай завдання Читалочки.

СО	СЬО
НО	НЬО
ЛО	ЛЬО
ТО	ТЬО

сьО → мий польовий
 годні кольоровий
 слон сон дорога
 сльози сьомга бадьорий

Спускайся з гірки, читаючи речення.

Сьогодні гарний деньок.

Ми у літньому лісі.

Ось старий пеньок.

На нього сів кольоровий метелик.

Але ж пеньок не квітка?

Прочитай текст. Придумай заголовок.

У Петрика тато льотчик. Сьогодні у нього тренувальні польоти. Петрусь також марить літаками. Він виросте і стане льотчиком.

Прочитай разом зі Щебетунчиком.

Ень-ень-ень — сьогодні гарний день.
 Ри-ри-ри — барвисті кольори.
 Ва-ва-ва — дорóга польова.
 Ок-ок-ок — сіли на пеньок.

Прочитай текст. Придумай свій заголовок.

У Льоні іменіни

У маленького Льоні сьогодні іменини. До нього прийшли друзі. Вони принесли різні подарунки.

Івась подарував Льоні мильні бульбашки. Вони були легенькі і вільно плавали в повітрі. Олесь приніс альбом і кольорові олівці. Аліна подарувала іграшкову карусель. Мишко — повітряні кульки. А Петрусь приніс справжнісінький бінокль.

Мама Льоні запросила гостей до столу і пригостила пирогом. Діти задоволено смакували.

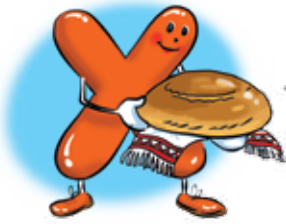

Х О Л О Д И Л Ь Н И К

Визнач місце букви «ха» в словах. Розкажи, що робить буква «ха» на малюнках.

— = ● —

— ● — ● = ●

— ● = ● —

Прочитай завдання Читалочки.

ах	ох	ух	ех	их	іх
ха	хо	ху	хе	хи	хі

х → віст
х → мара

халат
халва

ру → х
да → х
мо → х

холод
хокей

горо → х
горі → х

хустка
художник

Прочитай текст. Придумай заголовок.

Зима. Хри**СТИН**ка була вдома сама. Раптом хтось посту**КА**в у вікно. Хри**СТИН**ка насто**РО**жено запитала:

— Хто там?

Ніхто не від**П**овів. Знову за вікном загур**КО**тіло. Хри**СТИН**ка захо**ВА**лась за штору. Раптом хтось від**ХИ**лив двері.

— Хто там? — триво**ЖИ**лась Хри**СТИН**ка.

— Де ти, Хри**СТИН**ко? — сказав зна**Й**омий голос.

— Мамо! — зраділа д**О**нька. — Хтось стукав до мене у вікно.

— То х**У**га.

— Хто-х**ТО**? — пере**П**итала Хри**СТИН**ка.

— Хур**Т**овіна, віхола, заметіль.

— Так багато стукало?

— Та ні, одна! — усмі**ХНУ**лась мама.

За Аллою Свашенко

Розгадай ребус.

~~а~~

омор

Xx

Прочитай завдання Читалочки.

Ха	Хо	Ху	Хе	Хи	Хі
----	----	----	----	----	----

Хо-ма́

Хо-мен-ко

Хар-ків

Ха-ри-то́н

Ха-не́н-ко

Хер-сон

Прочитайте удвох.

- Хто сьогодні на льоду?
- Хома і Харитон.
- У кого шайба?
- Шайба у Хоми.
- Хто забив гол?
- Харитон.
- Хокей — гра для сміливих і спритних.

Поясни, що в реченнях не так. Прочитай їх, виправивши помилки.

У слона замість носа хатка.
 На спині у равлика хобот.
 На морі пінулись великі хóванки.
 Діти грали у хвилі.

Прочитай текст. Придумай свій заголовок.

Хитрий Хома́

Хома не хотів ходити до школи. Він удавав, ніби захворів. Лежав тихо в ліжку. Ховав голову під пухову ковдру.

Мама схвилювано метушилась коло Хоми. Поставила термометр. Заварила чай з лікарських трав. Дістала малину, калину, смородину.

Хома все споживав, але не видужував. Поки не прийшли його друзі. Вони хотіли запросити Хому пограти в хокей. Але ж він хворий!

Слово «хокей» мало дивовижну силу. У Хоми одразу зникла хвороба. Він повеселів і став просити маму відпустити його на хокей.

— Ох і хитра в тебе хвороба! — усміхнулась мама.

Чч

ЧОВЕН

Визнач місце букви «**че**» в словах. Розкажи, що робить буква «**че**» на малюнках.

— ● — — ●

— ● — — ●

— ● —

Прочитай завдання Читалочки.

ач	уч	еч	ич	іч	оч
ча	чу	че	чи	чі	чо

час → то
 час → ник
 час → тина

очі
 овочі

чис → ло
 чис → то
 чис → тий

чуб
 чубчик

чай → ка
 чай → ник

читати
 читачі

Прочитай текст. Придумай заголовок.

Жив собі зайчик. Дуже скромний і ввічливий. Одного разу він вирішив переночувати в печері.

Спочатку — зазирну́в усере́дину. Там нікого не побачив. Але вирішив привітатись із печерою.

— Здрастуйте, добра печеро! Будь ласка, дозвольте мені увійти.

А в темному куточку печери вже відпочивала лисичка. Почувши зайчиків голосок, зраділа.

— Заходь, заходь, зайчику, — гостинно запросила вона. Зайчик упізнав лисиччин голос. Відчув небезпеку.

— Вибачте, — поспішно сказав він, — не буду вас турбувати.

І швидко помчав від печери подальше.
Так увічливість уберегла зайчика від біди.

Розгадай ребус.

Ч М

Чч

Прочитай завдання Читалочки.

Чу	Чи
Чо	Чи
Че	Ча

Чер-ка-си

Чер-ні-гів

Чай-ки

Ча́й-чен-ко

Чу-ма-че́н-ко

Чер-не́н-ко

рі
ру
ка
сві

→ → → → чка

суни
сини
води
крини

→ → → → чка

Прочитай скоромовку.

Засвітило сонечко
у наше віконечко.
Біжимо до річечки
зустрічати літечко.

Прочитай текст. Придумай заголовок.

Від спеки річка ніби схудла. У ній поменшало води. Там, де була вода, тепер лежать іржаві консервні банки, покручений дріт, різні поламані речі.

Сергійко ніколи не бачив річку в такому поганому стані. Соромно стало йому за хлопців, за себе, за всіх... Навіть здалось, ніби річка хвора і просить:

— Вилікуйте мене, приберіть сміття.

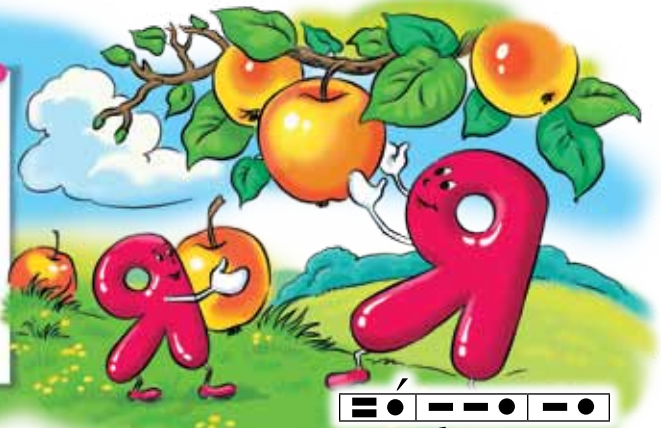
Сергійко негайно приступив до роботи. Почав чистити річку.

— Друзі прийдуть, — думав він, — і захочуть допомогти. Річчина хвороба виліковна.

За Василем Струтинським

Яя

■ ● — — ● — ●

яблука

Визнач місце букви **я** в словах. Розкажи, що робить буква **я** на малюнках.

■ ● — — ● — — ●

— — ● ■ ● — — ●

■ ● ■ ● ■ ●

Прочитай завдання Читалочки.

язик

стояти

мрія

яхта

сіяти

надія

Яблунько, яблунько зелененька,
кинь мені яблучко солоденьке.
Хочу того яблучка скуштувати,
та не можу гілочки я дістати.

Катерина Перелісна

ДЯТЕЛ

Прочитай склади і слова.

а	да	ла	на	са
я	дя	ля	ня	ся

лялька няня
 земля кишеня

Прочитай текст. Придумай заголовок.

У Ромасевому садку ростуть яблуні. І вродили там тільки яблука. А Ромасеві закортіло грушки. Підійшов Ромась до тину. Почав перелазити у сусідній садок до Петрика. Там жовтіли груші.

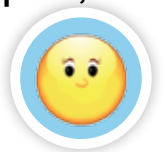
Раптом зачепився за гвіздок. А штанці дир-р! — і розірвалися.

Де не взявся Петрик. А в руках у нього соковита грушка.

— Ромасю, — каже Петрик, — хочеш, я тебе грушкою пригощу, а ти мене — яблуком?..

Сидить Ромась на лавочці, тримає грушу та й думає: «І чому я так, як Петрик, не здогадався зробити?»

За Наталею Лапікурою

Прочитай завдання Читалочки.

Я-на
Я-ро-слав

малята
звірята
погляд

Я-кі-мен-ко
Ян-чук

листя
пісня
кухня

Я-рём-че
Я-го-тін

знання
волося
взуття

Прочитайте удвох.

- Яблуко яке?
- Стигле, жовте, солодке.
- Ягоди які?
- Лісові, смачні, поживні.
- А буряк який?
- Столовий, червоний, соковитий.
- А яка картопля?
- Велика, кругла, корисна.

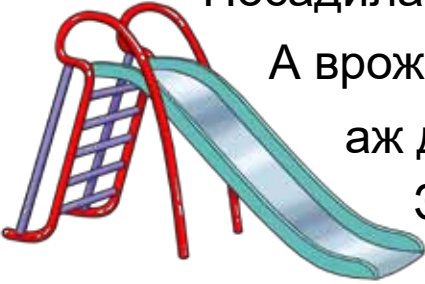
Спускайся з гірки, читаючи речення.

Посадила Оля жменьку квасолі.

А врожай збрала —
аж дві жмені стало.

Здивувалася вона:

де ж взялася **Щ**е одна?

Прочитай текст. Придумай свій заголовок.

У дядька Василя

Яна і Ярослав побували в дядька Василя. Він живе у селі Ягідному. Дітям там сподобалося.

У дядька Василя велике господарство. Тут і корова, і коза, і свині. А в них малі дітки. У корови теля, у кози козеня, у свині поросята.

Господарство стереже пес Рябко. А на ганку нявчить кішка Яся. У Ясі пухнасте кошеня. Його назвали Яськом.

Дядько Василь — гарний господар. У нього всі тварини доглянуті.

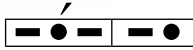
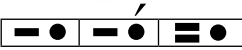
ЦЦ

цукерки

Визнач місце букви «це» в словах. Розкажи, що робить буква «це» на малюнках.

Прочитай завдання Читалочки.

ац	оц	уц	ец	иц	іц
ца	цо	цу	це	ци	ці

цукор

цирк

цегла

цукр^овий

цирк^овий

цегл^яний

тане

серце

рукави

ране → Ць

сонце

сини

пере → Ця

віконце

полуни → Ця

Прочитай текст. Придумай свій заголовок.

На уроці

Сьогодні на уроці ми вивчали букву «це». Учителька пропонувала цікаві завдання. Спочатку ми шукали букву «це» в скоромовці:

Рано-вранці у хустинці
принесли зайці гостинці.

Потім читали віршик про синиці і суниці. А в кінці уроку вчителька повісила на дошці малюнки. Оленці доручила вибрати ті, у назві яких буква «це» на початку. Оксанці — у середині слова. А Гриць вибирав слова з буквою «це» в кінці.

Оленка взяла цукерку, цирк і цибулину. Оксанка — нарцис і сонце. Гриць тримав у руці тільки палац.

А олівець і перець залишилися на дошці. Хто повинен узяти ці малюнки?

Прочитай завдання Читалочки.

Ца	Це	Цо
Ці	Цу	Ци

Ца-р[→]ів-ка
Ц[↓]вір-ку-ні

Ца-р[→]ук
Ца-р[→]ен-ко

цвях

цуценя

концерт

залізниця

цікавий

цінувати

Прочитай речення.

Горобці і синиці — птахи.

Зайці і лисиці — звірі.

Цегла і цемент — будівельні матеріали.

Поясни, що в реченнях не так. Прочитай їх, виправивши помилки.

На грядці дозріла синиця.

У саду поселилась суниця.

Утвори слова за зразком.

Багато

пальці

молодці

місяці

прапорці

Один

палець

...

...

...

Прочитай текст. Придумай заголовок.

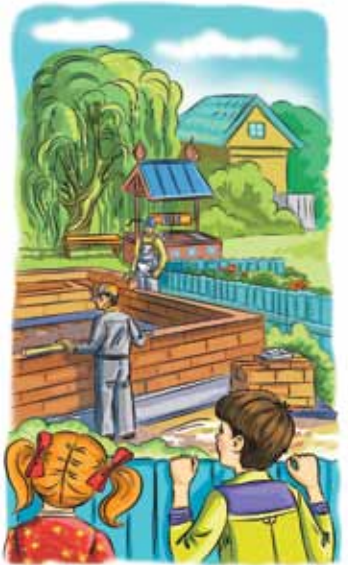
Цього року наші сусіди будували будинок. Машина підвозила цемент, цеглу, цв'яхи.

Взялися вибирати місце для криниці. На ділянці росла верба. Там і криницю викопали. Бо в народі кажуть:

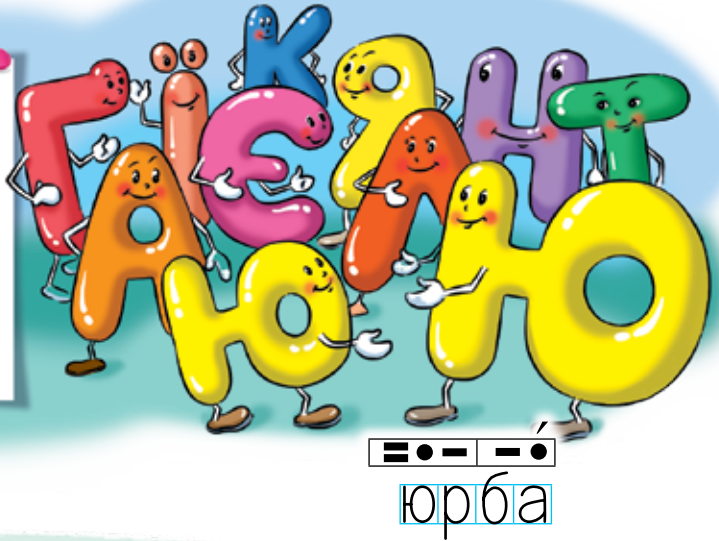
— Де вербиця, там смачна водиця.

Будівництво тривало ціле літо. Спочатку заклали з цементу міцний підмурок. За два місяці вимурували з цегли стіни. Потім звелі дах, поставили вікна і двері.

Спостерігати за будівництвом дуже цікаво.

Юю

Прочитай завдання Читалочки.

ю → ний
ю → нак
ю → шка

зна → ю
умі → ю
літа → ю

чита → ю
буду → ю
співа → ю

Спускайся з гірки, читаючи вірш.

Юра рибку упіймав,
Гриць картоплі накопав,
Петрик із кринички
витагнув водички.

А маленька Юля
принесла цибулі,
крóпу і петрушки —
зварить мама юшки.

Ігор Січовик

люстра

Прочитай склади і слова.

у	ду	лу	ну	су
ю	дю	лю	ню	сю

люди

рюкзак

любов

тюльпан

Прочитай текст. Придумай заголовок.

Дідусь Юхим подарував Юркові книжку про верблюрів. Вона була з яскравими малюнками і дуже цікава. Юрась захопився книжкою. Навіть про іграшки забув.

Із книжки він дізнався, де живуть верблюди. Чому на спіні в них горби. Як довго вони можуть обходитись без води і їжі.

Юркові захотілося побувати в пустелі і побачити живого верблюда.

— У пустелю потрапити складно, — сказав дідусь. — А в зоопарк підемо. Там побачиш справжнього верблюда.

Юю

Прочитай завдання Читалочки.

Ю-рій

Ю-лі-я

Ю-щен-ко

Юр-ко́

Ю-ля

Юр-чу́к

Ю-рась

Ю-лень-ка

Ю-хі-мен-ко

гріють

годують

зеленіють

плавають

готують

прибирають

пірнають

рятують

поливають

виринають

шукають

зрізають

Прочитайте удвох.

— Юля і Юрко складають рюкзак.

— Вони збираються до школи?

— Ні! Юля з Юрком ідуть у похід.

— Ідуть самі?

— Ні, з татом і мамою.

— Це правильно! З дорослими буде цікаво і безпечно.

Прочитай текст. Придумай свій заголовок.

Друзі

Юля і Юрко — справжні друзі. Вони всюди разом. Уранці поспішають до школи. У класі сидять за першою партою. Дружно працюють на уроках: читають, пишуть, малюють. А на перерві полюбляють розважатися.

Юрко і Юля схожі між собою. Мають біляве волосся. З-під брів виблискують сірі очі. На носиках рясніють веснянки. І сміються друзі однаково вésело.

Юля і Юрко завжди допомагають одне одному.

А в тебе є друзі? Розкажи про них.

Єє

Є Н О Т

Прочитай завдання Читалочки.

Є → НОТИ
Є → ДИНИЙ
Є → ДНАЄ

заЄць
яЄчко
краЄчок

віта
вмива → еться
одяга → еться

охороня → е
грі → е
прибира → е

Прочитай разом зі Щebetунчиком. Добери пропущені слова.

Ає-ає-ає — він багато
Іє-іє-іє — гарно сонце
Оє-оє-оє — тут зустрілись
Ує-ує-ує — пензликoм

Прочитай слова.

дав**н**Є колиш**н**Є
вечір**н**Є справж**н**Є
літ**н**Є трет**є**

небо **С**И**Н**Є

Прочитай текст. Придумай заголовок.

Лісники і єгері пиль**н**ують ліс. Лісники охороняють рослини. А єгері пікл**ю**ються про тварин.

Єгор Петрович працює єгерем. Одного разу він знайшов біля озера хворого єнота. Приніс додому і помістив його у вольєр.

У Єгора Пет**р**овича є д**о**нька Єва. Вона доглядає єнота. Подає йому яєчко, окр**а**єць хліба, л**л**є водичку. Єнот ласує, але мріє повер**н**утись у ліс.

Розгадай ребус.

Пономарьова К. І.

П56 Українська мова. Буквар : Підручник для учнів першого класу спеціальних закладів загальної середньої освіти (Н 54.1 – Н 54.2) (у 3 частинах) (Частина 2) // К. І. Пономарьова. — К. : УОБЦ «Оріон», 2018. — 80 с. : іл.

ISBN 978-617-7712-28-1.

УДК 811.161.2*кл1(075.2)

Навчальне видання

ПОНОМАРЬОВА Катерина Іванівна

Українська мова. БУКВАР

Підручник для 1 класу
спеціальних закладів загальної середньої освіти

(у 3 частинах)

Частина 2

(відповідно до Типової освітньої програми
колективу авторів під керівництвом О. Я. Савченко)

Рекомендовано Міністерством освіти і науки України

Головний редактор *І. В. Красуцька*

Редактор *І. В. Красуцька*

Головний художник *І. П. Медведовська*

Технічний редактор *Е. А. Авраменко*

Коректор *С. В. Войтенко*

Малюнки художників: ***Н. В. Куц-Батюк, Л. Л. Резнікової***

Формат 84x108 ¹/₁₆. Друк офсетний.

Ум. друк. арк. 8,400 + 0,42 форзац.

Обл.-вид. арк. 8,20 + 0,00 форзац.

Зам. №

Наклад 1100

ТОВ «Український освітянський видавничий центр «Оріон»»

Свідоцтво «Про внесення суб'єкта видавничої справи до державного реєстру
видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції»
Серія ДК № 4918 від 17.06.2015 р.

Адреса видавництва: вул. Миколи Шепелева, 2, м. Київ, 03061

www.orioncentr.com.ua

Віддруковано з готового оригінал-макета в «Типографії від А до Я»

www.fromatoz.kiev.ua